

zbornika, iz Makedonskega lista, iz Sinajskega trebnika in iz panonsko-moravskega služebnika po latinskem obredu.

Drugi del („Kirillovske pamjatniki“) tudi na 33 straneh obseza večje odlomke iz Savine knjige, iz evangeljskih beril Undolskega (fragmentum Mosquense) in Kiprijanovega (fragmentum Petropolitanum), iz psaltira Sluškega, iz zbornika Supraselskega (martyrium s. Codrati, vita s. Gregorii papae) in odlomek Hilendarski.

V tretjem delu, 43 strani obsežnem, nahajamo najprej Ostromirovo evangelije, Turovske liste (fragmentum Taurinum), Evgenijevske liste (fragmenta Eugeniana), izbornik Svjatoslava iz l. 1073., Moskovsko-uspenski zbornik XII. veka. Dalje v srbskoslovenskem pravopisu: Simeonovo evangelije iz konca XII. veka, kormčajo iz 1262. leta, in naposled zbornik poučenij XIII. veka iz slavnoznanе rokopisne zbirke Mihanovičeve.

Zadnjih 34 strani nam podaje vestno sestavljen staroslovensko-grško-latinski slovarček.

Po tej tukaj navedeni vsebini vsak znalec staroslovenskih spomenikov lahko posnema, s kakim bistrim očesom je Jagič izbral in s kakim finim ukusom sestavil to v resnici krasno berilo staroslovensko. Osobito nas veseli, da je v svojo krestomatijo vzel tudi odlomke nekaterih dozdaj nam zapadnim Slovanom največ samo po imenu znanih zbornikov staroslovenskih.

Knjiga je v prvi vrsti namenjena učencem Jagičevim in za tega delj so kratke opazke in naslovni napisi sestavljeni v ruskem jeziku, vendar se nádejemo, da se bode tudi po slovanskem jugu in zapadu razširila tako, kakor zaradi prelepe vsebine svoje po polnem zasluži. Kje se dobiva in po čem, danes svojim bralcem še ne moremo povedati, ker je v Ljubljano došla naravnost iz Peterburga. L.

Knjige „Maticе Slovenske“ za 1881. leto.

II.

Somatologija ali nauk o človeškem telesu, učiteljiščem in višjim učilnicam spisal dr. Jan. N. Woldřich. — Po četrtem natisku poslovenil Fran Erjavec. V berilo vtisnenih je 140 slik. Založila in izdala „Matica Slovenska“. V Ljubljani, 1881. Natisnoli J. Blaznikovi nasledniki. Cena 75 kr.

Komur so bile znane zapreke, ki so se bile pokazale o porodu potrebne te naučne knjige, ta pač ni pričakoval, da bode že letos ležala pred nami. A zastalo delo vzel je g. prof. Erjavec v roke in v teku

nekoliko tednov je že iznenadil Matičin odbor z dovršenim prevodom, tako da ni bilo konečno nobene zamude. Somatologija je poslovenjena po znani Woldřichovi knjigi, ki se rabi že mnogo let po višjih učiliščih našega cesarstva; slike so one, kot jih ima izvornik. Pri njihovem opazovanji motijo nekoliko črke, ki zaznamenujejo posamezne dele slik; v nemškem originalu so te črke navadno začetnice dotične besede — n. pr. ma kaže na Magen — kar iskanje organov zelo olajšuje, a Matica je bila primorana rabiti založnikove clichéje in tedaj se te neprilike ni bila moči ogniti; sploh pa se na to lahko pozabi pri tolikih prednostih, ki jih nahajamo v lični tej knjigi.

O razdelitvi njeni ne bomo govorili, ker je jednaka originalu, ki je v svojih novejših izdajah mnogo izboljšan in popravljen. Pridejana so mu tudi »Zdravstvena pravila«, kjer se ob kratkem poučuje, kako je treba gojiti in negovati razne organe (gibala, hranila, občutila, kožo itd.); sploh je vsa knjiga sestavljena tako, da ni samo suhoparna šolska knjiga, temveč tudi prijetno berilo, ki mora zanimati vsacega omikanega človeka in ki bi je ne smeli pogrešati v nobeni olikani hiši. Zato pozdravljamo tudi s tega stališča novo Somatologijo in jo gorko priporočamo prijateljem prirodopisja, osobito človeškega.

Knjigi je pridejan tolmač, ki nam razlaga poprej rabljene izraze. In tu se pač izplača, da si te izraze nekoliko bolj natanko ogledamo. Ako je že sploh vsako Erjavčevo delo zanimljivo v jezikoslovnem oziru, menimo, da to velja še posebno o tej Somatologiji. Tu nahajamo za razne organe toliko krasnih izrazov, ki so vzeti iz národa in ki so marsikomu že ušli iz spomina, kdor je živel po mestih in si pojil dušo s tujim znanstvom; drugi izrazi pa, koje je ustvarila veda sama, zopet so taki, da ne vemo, bi li prej omenili krasote in gibčnosti rodnega nam jezika ali pa spretnosti g. pisatelja, ki nam podaje tako lepe, blagoglasne termine. Iz zoologične terminologije smo imeli do sedaj pač malo izrazov; tisto, kar se nahaja v »Prirodopisji živalstva za spodnje razrede«, obseza le zunanji opis telesa, a kdor bi jih bil iz anatomije iskal, prišel bi bil kmalu v zadrego. S Somatologijo naredili smo sedaj velik korak naprej. Kdor nam bode pisal znanstveno zoologijo, imel bode primeroma lahko delo; da bodo tu nam podani termini obveljali, pač ni dvojiti, saj je učeni g. prelagatelj prva naša avtoriteta na tem polji!

Nemški jezik hvalijo zaradi lepih zloženih samostavnikov, ki olajšujejo posebno v znanosti razumljivost in natančnost izraza in ki delajo prelagatelju na naš jezik čestokrat preglavico. In vender je

slovenščina jako zmožna za jednake besede, ki nam jih podaje v ravno tako krasni, a mnogo krajši obliki; naj omenimo tu le nekaterih na pr. gibalā = Bewegungsorgane, okostje = Knochensystem, prebavje = Verdauungssystem, žilje = Gefäßsystem itd.

Zraven nahajamo nekaj izrazov, ki so do sedaj malo znani v našem slovstvu, a umejo se lahko vsled družega priprostega in umevnega jezika, v katerem je pisana vsa knjiga; dolge perijode nemškega izvirnika razcepljene so na posamezne stavke, kar omenjeno lastnost in rabljivost knjige, — osobito šolske in učne knjige — jako povikšuje.

Tisk je lep in razločen, samo da bi nekoliko debelejši papir ne bil škodoval; a to se pozabi pri vsebini Erjavčeve knjige, ki jo končno še jedenkrat toplo priporočamo slovenskemu občinstvu. Ne samo oni, ki se peča s šolo, temveč vsak prijatelj prirode in vsak jezikoslovec našel bode v njej mnogo, kar ga bode zanimalo in veselilo!

Ivan Šubic.

„Archiv für slavische Philologie“.

Jagičevega zbornika za slovansko filologijo, o katerem smo že večkrat govorili v svojem listu ter ga priporočali svojim bralcem, prišel je VI. knjige 2. zvezek na svetlo, poln najzanimljivejših, učenih razprav in književnih naznanil. Prof. Nehring nadaljuje svoj članek „über den Einfluss der alttschechischen Sprache und Literatur auf die altpolnische“ in A. Kalina svojo razpravo „Anecdota palaeopolonica“. Prof. A. Brückner priobčuje jako imenitno razpravo „Pripegala“, v kateri dokazuje, da Pripegala ni Priapus ali Belphegor, kakor se je do zdaj mislilo, ampak slovansko božanstvo, stsl. Pribyhvalŭ, augmentum laudis habens, katero ime Miklošič navaja v „Bildung der slav. Personennamen“ str. 239. Prof. Jagič začenja daljšo razpravo „zur Berichtigung der altrussischen Texte (passio st. Codrati). Osobito zanimal nas je koreniti spis W. Wollnerjev „der Lenorenstoff in der slavischen Volkspoesie“, v katerem g. pisatelj dokazuje in z vzgledi pojasnjuje, da je snov Bürgerjeve balade znana do malega vsem narodom slovanskim, Grkom in Arbanasom. „Der Inhalt dieser Märchen und Lieder ist einestheils der, dass der verstorbene Liebhaber (Bräutigam) durch die Thränen und die Sehnsucht seiner Geliebten, oder auch durch die Zauberkünste derselben, aus seiner Grabesruhe aufgestört, die, meist von seinem